Filosofie – výměr
Ladislav Hejdánek
This is a part of the original document:
1994
jedná se o část původního dokumentu:
1994

- myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 31. 12. 1994
- philosophical diary – record, Czech, origin: 31. 12. 1994

Filosofie – výměr

Není žádné filosofii nadřazené instance, která by byla kompetentní vymezit, co to vlastně filosofie jest; jenom sama filosofie o tom může rozhodnout. To však znamená, že kompetentní tu mohou být pouze filosofové, neboť filosofie není jedna: každý filosof má *svou* filosofii, pokud si ji sám ustavil a vybudoval (anebo pokud ji převzal od jiného filosofa a tím nebo oním způsobem si ji upravil). Bylo by ovšem možné se odvolávat na jakousi historicky vzniklou konvenci, zhruba vymezující, co filosofií ještě jest a co už nikoliv. Obojí však předpokládá nějaký výběr, selekci těch, jejichž soud bude brán v úvahu. Ne všichni, kdo se vydávají (nebo v minulosti vydávali) za filosofy, jimi jsou (byli) skutečně. V posledních dvou a půl tisíciletích najdeme mezi údajnými filosofy nepochybně mnohé, kterým tuto kvalifikaci budeme muset odepřít. Takto obecně snad můžeme počítat se souhlasem ne-li všech, tedy alespoň naprosté většiny. Problémy nastanou, jakmile budeme chtít selekci začít konkrétně provádět. Ze všech uvedených a z celé řady dalších důvodů se nemůžeme opřít o žádné na filosofii a zejména filosofech nezávislé kritérium. Každý filosof je však – alespoň podle našeho přesvědčení – vázán řadou úkolů, kterým musí dostát, chce-li být považován (a chce-li sám sebe považovat) za filosofa. Jedním ze základních povinností filosofa je vyjasnit sám sobě (a potom také ostatním, filosofům i nefilosofům), co sám za filosofii považuje. Filosof, který své chápání bytostné povahy filosofie a filosofování nevyjasní a zřetelně nezformuluje, musí být – přinejmenším napříšt – nutně považován za (specificky) filosoficky podezřelého. A pokud své chápání vskutku jasně a zřetelně zformuluje (a tím vystaví možné relevantní kritice), musí vyhovět dalším dvěma požadavkům, které s oním prvním úzce souvisí: jednak musí prokázat, že jeho vlastní filosofie není s tímto vymezením v rozporu, jednak je povinen se na jedné straně *přiznat* k některým myslitelům minulosti nebo současnosti, jejichž filosofování rovněž s oním vymezením není v rozporu, a na druhé straně podrobnější kritickou analýzou (na základě své vlastní koncepce) ukázat, proč některé významné myslitele minulosti nebo současnosti za filosofy nepovažuje a za řad filosofů je *vylučuje*. Obojí musí provést pře-svědčivým způsobem, tj. tak, že alespoň některé z posluchačů nebo čtenářů učiní skutečnými svědky logické oprávněnosti svých argumentačních postupů. Náleží k nejbytostnější podstatě filosofování, že filosof může nahlédnout argumenty jiného filosofa v jejich vnitřní spjatosti a tedy relativní platnosti, aniž by se jimi musel nechat přivést ke změně vlastního stanoviska, které pochopitelně není a vposledu ani nemůže být založeno na logické argumentaci (ovšem nesmí logice – správně chápané, tj. neredukované na tzv. formální logiku – ani odporovat.

(Písek, 941231-1.)